

บทที่ 1

บทนำ

1 ความสำคัญของสภาพปัญหา

ปัจจุบันมลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดนกลายเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อมากขึ้น ทั้งนี้จากสภาวะโลกร้อนทำให้มีแนวโน้มจะเกิดปัญหาได้มากขึ้น¹ และสภาวะโลกร้อนยังส่งผลให้การเกิดไฟป่ามีมากและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เคยมีปรากฏการณ์กลุ่มควันจากไฟป่าครั้งใหญ่ในประเทศอินโดนีเซียใน พ.ศ. 2540 และใน พ.ศ. 2548 จากปรากฏการณ์ El Nino ทำให้เกิดความแห้งแล้งและมีเชื้อเพลิงจำนวนมาก ปัญหาไม่ได้เกิดจากไฟป่าโดยตรง แต่ปัญหาอยู่ที่กลุ่มหมอกควันขนาดใหญ่ที่เกิดจากไฟป่าลอยข้ามแดนไปประเทศอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน ประเทศฟิลิปปินส์ และรวมถึงประเทศไทยทางตอนใต้ ทำให้ความเสียหายเกิดขึ้นหลายทาง เช่น ทางคมนาคมเกิดทัศนวิสัยที่ไม่ดี ด้านการขนส่งทางอากาศเครื่องบินต้องหยุดทำการบินชั่วคราว ด้านการขนส่งทางทะเลทำให้เกิดเรือโดนกันเป็นจำนวนมาก ด้านสุขภาพ ผู้ที่สูดควันจากไฟป่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ด้านการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ยกเลิกการเดินทางมายังประเทศที่กลุ่มหมอกควันลอยมาปกคลุม ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศแถบอาเซียนในระยะยาว

¹ ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์, พัฒนา มุลพฤกษ์, อัจฉรินทร์ มุ่งเจริญ, การป้องกันและควบคุมมลพิษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), น. 144

ปัญหากลุ่มหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดนนี้กลุ่มประเทศแถบอาเซียน ได้ตระหนักว่า หากไม่มีการป้องกัน ควบคุมอย่างเป็นรูปธรรมแล้วก็จะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว และในภายหน้าจะเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นอีก จึงได้มีการจัดทำข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วยมลพิษของหมอกควันข้ามแดน เพื่อสร้างมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและควบคุม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สำหรับประเทศไทยได้ประสบปัญหาหมอกควันจากไฟป่าเช่นเดียวกัน ในช่วงต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 มีกลุ่มหมอกควันหนาขนาดใหญ่ปกคลุมพื้นที่ในหลายจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เห็นได้ว่าปัญหาการเกิดมลพิษของหมอกควันนั้น กลายเป็นปัญหาที่ประเทศไทยต้องหันมาให้ความสนใจแก้ไขอย่างจริงจังเช่นกัน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาไฟป่าโดยตรง ในการป้องกัน ควบคุมปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้น และบรรเทาความเสียหายให้เกิดขึ้น การเกิดไฟป่านั้นเกิดผลเสียหายในหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ฯลฯ เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของข้อตกลงอาเซียน ฯ ประเทศไทยต้องมาพิจารณาว่ามาตรการทางกฎหมายในประเทศนั้นเพียงพอกับการแก้ไขปัญหามลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดนตามพันธกรณีหรือไม่

2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหามลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดนและความเสียหายของกลุ่มหมอกควันจากไฟป่า
- 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศเกี่ยวกับมลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดน
- 3) เพื่อศึกษาความเป็นมาและมาตรการต่าง ๆ ของข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน
- 4) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหา พันธกรณีของประเทศไทย ตามข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน
- 5) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหา ของประเทศอินโดนีเซีย ตามข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน และตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาปัญหามลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดน ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาในกรณีตามข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน และแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยตามพันธกรณีของข้อตกลงอาเซียน ฯ

4 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความต่าง ๆ จากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งที่เป็นหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ ทฤษฎี และข้อมูลจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดนของประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป

5 สมมติฐานการศึกษา

ข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน ที่ใช้บังคับอยู่ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหามลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดน ประเทศไทยมีกฎหมายภายในไม่เพียงพอกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงความเป็นมา ความสำคัญ ความเสียหายของการเกิดมลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดน
- 2) ทำให้ทราบถึงแนวคิดทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศเกี่ยวกับปัญหามลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดน ว่ามีหลักเกณฑ์และแนวคิดอย่างไร
- 3) ทำให้ทราบถึงมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดในข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน

- 4) ทำให้ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหา และวิธีการชดเชย หากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากมลพิษของหมอกควันจากไฟป่าข้ามแดน ตามข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน
- 5) ทำให้ทราบถึงการดำเนินการของประเทศไทยตามพันธกรณีข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วย มลพิษของหมอกควันข้ามแดน
- 6) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ตามกฎหมายในประเทศไทยที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาหมอกควันจากไฟป่า